

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av 1 och 2 § lagen om begränsning av användningen av indexvillkor

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om begränsning av användningen av indexvillkor ändras så, att räntefotens storlek även skall kunna bindas till prisutvecklingen för aktier som noteras på en fondbörs som finns eller bedriver verksamhet utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Det föreslås också att användningen av indexvillkor skall vara tillåten i fråga om sådana

investeringsobjekt som avses i lagen om värdepappersföretag. Ändringarna innebär att det blir möjligt för finländska sammanslutningar som tillhandahåller investeringstjänster att erbjuda mångsidigare investeringsobjekt på marknaden än för närvarande.

Lagen avses träda i kraft så snart den har antagits och blivit stadfäst.

MOTIVERING

1. Nuläge

I Finland iakttas i fråga om avtal gällande penningfordringar i regel principen om nominellt värde, varvid man inte beaktar sådana förändringar i penningvärdet som inträffar mellan den tidpunkt då förpliktelsen uppkommer och den tidpunkt då den infrias. Det allmänna penningvärdet förändras på grund av inflationen, och pengarnas realvärde minskar.

På grund av penningvärdets instabilitet har man velat avvika från principen gällande det nominella värdet. Genom användning av indexvillkor kan betalningsskyldigheten justeras i enlighet med växlingarna i penningvärdet. I detta syfte har sådana avtalsvillkor uppgjorts som bundit penningfordringar till penningrealvärdet. Sådana avtalsvillkor var vanliga från slutet av 1920-talet ända till dess lagen om tryggnad av den ekonomiska utvecklingen under åren 1968-1969 (207/1968), den s.k. stabiliseringslagen, gavs. Då avvecklades det utbredda systemet med indexbindning, eftersom man var rädd för att systemet skulle leda till en ny inflationsperiod efter devalveringen 1967. Regleringen av indexbindningar har sedermera fortgått. Regleringen har genomförts genom

flera olika författningar av olika rang, vilka har givits för en bestämd tid. Användningen av indexvillkor regleras för närvarande i lagen om begränsning av användningen av indexvillkor (1222/1994), nedan *indexvillkorlagen*, vars giltighetstid har förlängts till utgången av 1998 (922/1996). I lagen om användning av indexvillkor i arbets- och tjänstekollektivavtalen för 1996 och 1997 (1309/1995), nedan 1995 års indexvillkorlag, tillåts att det indexvillkor som ingår i det ekonomisk-, sysselsättnings- och arbetsmarknadspolitiska avtal som ingicks mellan arbetsmarknadsparterna den 29 september 1995 intas i arbets- och tjänstekollektivavtal. Enligt 1 § i 1995 års indexvillkorlag är det förbjudet att ta in andra indexvillkor i arbets- och tjänstekollektivavtal. Lagen är i kraft från den 1 december 1995 till den 31 januari 1998.

T.ex. underhållsbidrag och pensioner har redan länge varit indexbundna med stöd av lag. Användningen av indexvillkor har motiverats med sociala synpunkter och med kravet på rättvisa och skälighet, varvid en central princip har varit att förändringar i penningvärdet inte i alltför hög grad får påverka den ursprungliga jämvikten i prestationerna.

Enligt 1 § 1 mom. indexvillkorlagen är det förbjudet att i avtal ta in indexvillkor som grundar sig på förändringar i något index som anger prisers, löners, förtjänsters eller andra kostnaders utveckling, eller annan därmed jämförbar bindning, om inte något annat följer av lag. Förbudet gäller endast avtal, varigenom det är tillåtet att ta in indexvillkor t.ex. i testamente, bolagsordning eller domstolsutslag. I paragrafens 2 mom. finns en förteckning över de villkor som inte skall betraktas som sådana indexvillkor som avses i lagen. T.ex. sedan ingången av 1991 har det varit tillåtet att binda räntefoten till prisutvecklingen för aktier som noteras på en fondbörs som avses i värdepappersmarknadslagen (495/1989). Sedan ingången av 1995 har räntefotens storlek även kunnat bestämmas i förhållande till prisutvecklingen för aktier som noteras på en fondbörs som finns eller bedriver verksamhet inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och som erhållit koncession av en myndighet. I 2 § indexvillkorlagen finns en förteckning över undantagen till den huvudregel som framgår av lagens 1 § 1 mom. T.ex. enligt 2 § 6 punkten tillämpas indexvillkorlagen inte på avtal som gäller försäljning till utlandet av varor eller tjänster, anskaffning av varor eller tjänster i utlandet eller internationell penning- eller fraktmarknad eller som annars är av internationell natur, även om finsk lag annars skall tillämpas på avtalen. Som dylika avtal av internationell natur betraktas inte avtal där båda avtalsparterna är finska. Det räcker inte enbart med att en utländsk avtalspart är med utan det förutsätts även att avsikten med avtalet är en överföring av varan eller tjänsten till eller från landet och inte konsumtion eller återförsäljning av den i Finland. Med stöd av denna bestämmelse överensstämmer ett av en utländsk emmittent emmitterat masskuldebrevslån, vars avkastning helt eller delvis är knuten till indexutvecklingen vid en börs utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, med bestämmelserna i indexvillkorlagen. Enligt 2 § 7 punkten tillämpas inte indexvillkorlagen på standardiserade optioner och terminer som gäller värdepapper eller kapitalförbindelser eller som berättigar till en prestation som beräknas på basis av ett jämförelsetal som anger förändringar i deras värde. Med standardiserade optioner och terminer avses sådana standardiserade derivatinstrument som avses i 1 kap. 2 §

lagen om handel med standardiserade optioner och terminer (772/1988).

Det finns inga bestämmelser om att verksamhet som strider mot indexvillkorlagen är straffbar, men enligt lagens 5 § är ett indexvillkor som strider mot denna lag eller mot bestämmelser som har utfärdats med stöd av den ogiltigt.

2. Föreslagna ändringar

Av 1 § 2 mom. 4 punkten och 2 § 6 punkten i indexvillkorlagen följer att finska investerare kan investera endast i sådana av en utländsk emmittent emmitterade masskuldebrevslån, vilkas avkastning t.ex. är bunden till något av världens viktigaste börsindex, såsom Dow Jones (USA) eller Nikkei (Japan). Särskilt privata investerare kan dock ha svårigheter med att bedöma en utländsk emmittents kreditvärdighet. Därför är det i den enskilda investerarens intresse att också inhemska emmittenter kan emmittera ifrågasvarande lån också i Finland. Under innevarande år har de inhemska försäkringsbolagen börjat erbjuda allmänheten indexbundna placeringsförsäkringar. Detta är möjligt eftersom indexvillkorlagen enligt lagens 2 § 1 mom. 2 punkt bl.a. inte tillämpas på livförsäkringsavtal.

På grundval av det ovan anförda föreslås att 1 § 2 mom. 4 punkten ändras. Lagrummets tillämpningsområde utvidgas på så sätt att räntan också kan bindas till indexutvecklingen vid andra myndighetsövervakade börser som finns utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Vid ändringen av bestämmelsen skall dessutom beaktas den ändring av terminologin i värdepappersmarknadslagen enligt vilken det är möjligt att vid sidan om värdepappersbörsens börslista ordna annan offentlig handel med värdepapper i Finland.

Enligt förslaget skulle 2 § 7 punkten ändras så, att det blir möjligt att ta in ett indexvillkor i fråga om ett investeringsobjekt som avses i 2 § lagen om värdepappersföretag (579/1996). Investeringsobjekten kan enligt nämnda lagrum vara värdepapper som avses i värdepappersmarknadslagen samt sådana standardiserade optioner och terminer som avses i 1 kap. 2 § lagen om handel i standardiserade optioner och terminer eller andra derivatinstrument, vilkas underliggande tillgångar är värdepapper, valuta, ränta, derivatkontrakt eller index som beskriver

prisutvecklingen för de underliggande tillgångarna. Med värdepapper avses enligt 1 kap. 2 § 1 mom. värdepappersmarknadslagen bevis som har utfärdats över en andel i en sammanslutnings eget kapital eller en andel i ett masskuldebrevslån eller någon annan därmed jämförbar gäldenärsförbindelse eller en rättighet som ansluter sig till en sådan andel eller förbindelse. Ett värdepapper kan vara en aktie eller ett bevis som har utfärdats över någon annan i fråga om omsättningsegenskaperna med en aktie jämförbar andel i en sammanslutnings eget kapital. Också placeringsfundsandelar är värdepapper. Värdepapper är också till främmande kapital hänförligt penningmarknadsskuldebrev som kan jämställas med andelar i ett masskuldebrev, t.ex. statliga skuldförbindelser, kommuncertifikat, bankcertifikat och företagscertifikat. Värdepapper anses vara satta i allmänt omlopp om sådana personer kan delta i omsättningen av dem som inte är medlemmar av en på förhand bestämd grupp. Ett värdepapper som är satt i allmänt omlopp kan å andra sidan omsättas även om det inte är föremål för offentlig handel.

Investeringsobjekt är enligt regeringens proposition (RP 7/1996 rd) utöver standardiserade optioner och terminer också andra än standardiserade derivatinstrument, t.ex. terminsavtal, oberoende av om de levereras mot kontant betalning, ränteterminsavtal (s.k. FRA-avtal, eng. *forward rate agreements*), samt ränte-, valuta- och aktiebytesavtal (s.k. swapkontrakt). Optioner som hänför sig till förvärv eller avyttring av ovan nämnda värdepapper och derivatinstrument är också sådana investeringsobjekt som avses i 2 § lagen om värdepappersföretag. Standardiserade derivatinstrument kan inte enligt 5 kap. 1 § lagen om handel med standardiserade optioner och terminer vara föremål för handel eller clearing någon annanstans än i ett optionsföretag. En förutsättning för att också andra än standardiserade

derivatinstrument skall kunna vara föremål för omsättning och värdepappersförmedling eller clearing hos ett optionsföretag är å andra sidan i praktiken att de är förenade med avtalade standardvillkor. Köp av ett sådant derivatinstrument innebär utbyte av avtalsparten, varvid de till instrumentet anslutna rättigheterna och skyldigheterna oförändrade övergår till den nya avtalsparten. Det har å andra sidan också visat sig vara möjligt att kombinera sådana avtal till standardiserade derivatinstrument.

De föreslagna ändringarna gör det möjligt att fritt använda indexvillkor i masskuldebrevslån. Tillämpningsområdet för 1 § 2 mom. 4 punkten indexvillkorlagen blir andra avtal än de som avses i 2 § 7 punkten.

3. Propositionens verkningar

De föreslagna ändringarna ger finska sammanslutningar som tillhandahåller investeringstjänster möjlighet att erbjuda mångsidigare investeringsobjekt på marknaden än tidigare. Propositionen har inga statsekonomiska verkningar.

4. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid finansministeriet på grundval av initiativ från finansinspektionen och Bankföreningen i Finland. Finlands Bank, som har hörts under beredningen, har förordat genomförandet av initiativen.

5. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft så snart den har antagits och blivit stadfäst. På avtal som ingåtts före lagens ikraftträdande tillämpas den lagstiftning som gällde vid tidpunkten för ingäendet av avtalen.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av 1 och 2 § lagen om begränsning av användningen av indexvillkor

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 20 december 1994 om begränsning av användningen av indexvillkor
(1222/1994) 1 § 2 mom. 4 punkten och 2 § 7 punkten som följer:

1 §

Såsom tillåtet med stöd av denna lag skall
likväl anses ett villkor enligt vilket
-----

4) räntefotens storlek bestäms i förhållande
till en annan räntefot eller till prisutveckling-
en för aktier som är föremål för handel på
en fondbörs som avses i värdepappers-
marknadslagen (495/1989) eller inom annan
offentlig handel eller på en fondbörs som
kan jämföras med dessa och som bedriver
verksamhet i en annan stat och har erhållit

koncession av en myndighet,
-----

2 §

Denna lag tillämpas inte på
-----

7) investeringsobjekt som avses i 2 § la-
gen om värdepappersföretag (579/1996),

Denna lag träder i kraft den 199.
På avtal som ingåtts före lagens ikraftträ-
dande tillämpas de bestämmelser som gällde
vid tidpunkten för ikraftträdandet.

Helsingfors den 9 oktober 1997

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Finansminister *Sauli Niinistö*

Lag

om ändring av 1 och 2 § lagen om begränsning av användningen av indexvillkor

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 20 december 1994 om begränsning av användningen av indexvillkor (1222/1994) 1 § 2 mom. 4 punkten och 2 § 7 punkten som följer:

Gällande lydelse

1 §

Såsom tillåtet med stöd av denna lag skall likväl anses ett villkor enligt vilket

4) räntefotens storlek bestäms i förhållande till en annan räntefot eller till prisutvecklingen för aktier som är föremål för handel på en fondbörs som avses i värdepappersmarknadslagen (495/89) eller på en fondbörs som kan jämföras med en sådan och som finns eller bedriver verksamhet inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och har erhållit koncession av en myndighet, eller

2 §

Denna lag tillämpas inte på

7) standardiserade optioner och terminer som gäller värdepapper eller kapitalförbindelser eller som berättigar till en prestation som beräknas på basis av ett jämförelsetal som anger förändringar i värdepapprens eller kapitalförbindelsernas värde,

Föreslagen lydelse

1 §

Såsom tillåtet med stöd av denna lag skall likväl anses ett villkor enligt vilket

4) räntefotens storlek bestäms i förhållande till en annan räntefot eller till prisutvecklingen för aktier som är föremål för handel på en fondbörs som avses i värdepappersmarknadslagen (495/1989) eller inom annan offentlig handel eller på en fondbörs som kan jämföras med dessa och som bedriver verksamhet i en annan stat och har erhållit koncession av en myndighet,

2 §

Denna lag tillämpas inte på

7) investeringsobjekt som avses i 2 § lagen om värdepappersföretag (579/1996),

Denna lag träder i kraft den 199.
På avtal som ingåtts före lagens ikraftträdande tillämpas de bestämmelser som gällde vid tidpunkten för ikraftträdandet.

